

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
СЕНАТ УНИВЕРЗИТЕТА

**П Р А В И Л Н И К
О ПОСТУПКУ ПРАВНЕ ЗАШТИТЕ
ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ УНИВЕРЗИТЕТА
У БАЊОЈ ЛУЦИ**

Бања Лука, 24.12.2015. године

На основу члана 64. Закона о високом образовању („Службени гласник Републике Српске“ број: 73/10, 104/11, 84/12, 108/13 и 44/15) и члана 33. Статута Универзитета у Бањој Луци, Сенат Универзитета у Бањој Луци, на 51. сједници одржаној 24.12.2015. године, д о н и о ј е

П Р А В И Л Н И К О ПОСТУПКУ ПРАВНЕ ЗАШТИТЕ ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ УНИВЕРЗИТЕТА У БАЊОЈ ЛУЦИ

Члан 1.

Овом Правилником се ближе уређују поступци у вези са идентификацијом, процјеном, правном заштитом и даљим привредним искоришћавањем интелектуалних добара, односно проналазака, као и поступак посредовања у трансферу знања и искуства, те процедуре за рад Канцеларије за трансфер технологија Универзитета у Бањој Луци.

Члан 2.

Овај Правилник обухвата и третира сва интелектуална добра настала као резултат научно-истраживачких и стручних истраживања на Универзитету у Бањој Луци (у даљем тексту: Универзитет), и то:

- 1) проналасци који су подобни за заштиту патентом или малим патентом,
- 2) знање и искуство који нису подобни за заштиту патентом, малим патентом или неким другим обликом правне заштите са апсолутним дејством, али су примјениви у привредној дјелатности („know how“),
- 3) дизајн који је подобан за заштиту правом на индустријски дизајн,
- 4) базе података,
- 5) рачунарски програми,
- 6) биљне сорте подобне за заштиту правом биљних сорти,
- 7) ознаке које су подобне за заштиту жигом или правом на ознаку географског поријекла,
- 8) топографије интегрисаних кола подобне за заштиту правом на топографију интегрисаних кола,
- 9) остала ауторска дјела и предмети сродних права за која Канцеларија процијени да су од интереса за рад и развој Универзитета у Бањој Луци, те културе иноваторства у Републици Српској/Босни и Херцеговини.

Члан 3.

Сви радници Универзитета дужни су да примјењују одредбе овог Правилника у комуникацији и поступању са свим правним и физичким лицима који су заинтересовани за поступак правне заштите интелектуалног добра из претходног члана или за даље привредно искоришћавање интелектуалног добра.

Члан 4.

За примјену одредби овог Правилника одговорно је особље Канцеларије за трансфер технологија Универзитета у Бањој Луци (у даљем тексту: Канцеларија).

Канцеларија има задатак да обавља трансфер проналазака, интелектуалних добара и иновативног знања насталих на Универзитету, у привреду и друштво у циљу развоја и напретка друштва које је засновано на знању, као и унапређења конкурентности домаће привреде.

Канцеларија је обавезна да пружа свеобухватну техничку и консултативну помоћ академском особљу и студентима Универзитета у поступку идентификације, процјене, правне заштите и привредног искоришћавања интелектуалних добара из члана 2. овог Правилника и обавља друге и сличне задатке као што је:

- 1) подстицање културе иноваторства и различитих облика трансфера знања и технологија између Универзитета и привреде;
- 2) стварање повољнијег амбијента за иноваторски рад и ефикасну и ефективну примјену резултата научно-истраживачких и стручних пројеката на Универзитету, а све у циљу развоја привреде;
- 3) јачање друштвене свијести о значају културе иноваторства, заштити права интелектуалне својине и њеног даљег комерцијалног искоришћавања;
- 4) креирање палете различитих облика техничке подршке научно-истраживачком и иноваторском раду на Универзитету, како би се што лакше комерцијализовали иновативни производи и технологије;
- 5) умрежавање са свим релевантним субјектима јавног, невладиног и привредног сектора како би се унаприједио процес трансфера технологија и уклониле постојеће препреке;
- 6) рад на стварању и оснивању сличних институција у Републици Српској/Босни и Херцеговини, без обзира на њихов својинско-правни облик и форму организовања;
- 7) генерисање прихода за будуће активности Канцеларије.

Члан 5.

Канцеларија спроводи све неопходне активности, у име и за рачун лица из става 3. члана 4. овог Правилника, на проналаску, идентификацији и комуникацији са клијентима и пословним субјектима који су заинтересовани за трансфер знања и искуства.

Члан 6.

У оквиру Канцеларије се оснива Стручна комисија за трансфер технологије (у даљем тексту: Стручна комисија), као стручно и савјетодавно тијело.

Стручна комисија има пет чланова, од чега су два стална, а три *ad hoc* члана. Један стални члан Стручне комисије је по функцији проректор за научно-истраживачки рад Универзитета, који је уједно и предсједавајући Стручне комисије, а други стални члан је руководилац Универзитетског предузетничког центра.

Стручна комисија има задатак да:

- 1) надзире и усмјерава рад Канцеларије;
- 2) прати реализацију активности заштите интелектуалних добара и њиховог привредног искоришћавања, и
- 3) даје мишљење о појединачном поступку правне заштите и привредног искоришћавања.

Стручна комисија усваја одлуке већином гласова укупног броја чланова, с тим што предсједавајући комисије има право вета.

ПОСТУПАК ИДЕНТИФИКАЦИЈЕ И ПРОЦЈЕНЕ

Члан 7.

Заинтересовано лице из члана 4. овог Правилника подноси Канцеларији пријаву (Образац бр.3) за настанак интелектуалног добра (у даљем тексту: Пријава).

Уз Пријаву, лице из претходног става је обавезно да достави све потребне информације и пратеће документе у вези са интелектуалним добром које се жели заштитити, као што је:

- 1) потписана и овјерена изјава (Образац бр 1. и 2.) о свим лицима која су учествовала у настанку интелектуалног добра (у даљем тексту: Изјава), којом се гарантује истинитост свих предочених информација,
- 2) уговор (Анекс 2), споразум, протокол или други сличан додатни документ на основу којег се може стећи увид о аутору(има) интелектуалног добра,
- 3) опис проналаска, односно интелектуалног добра (Образац бр.4).

У случају да интелектуално добро није довољно описано и образложено у Пријави или пак уз Пријаву није достављена Изјава и додатни документи, Канцеларија може одредити додатни рок за уређење Пријаве и цјелокупног поднеска.

Ако у додатном року подносилац не уреди своју Пријаву, проректор Универзитета одбацује пријаву и доноси рјешење о обустављању поступка.

Члан 8.

По пријему уредне Пријаве и Изјаве, Канцеларија утврђује да ли је пријављено интелектуално добро подобно за поступак заштите права интелектуалне својине (Образац бр. 5 и 6).

Канцеларија је обавезна да поступак процјене оконча у року од 30 дана од дана пријема уредне Пријаве, о чему обавјештава подносиоца Пријаве и ректора Универзитета.

У случају сложености саме Пријаве, Канцеларија може тражити претходно необавезујуће мишљење Стручне комисије.

Уколико је из самог садржаја Пријаве очигледно да није оправдано или могуће покретање поступка правне заштите интелектуалног добра (материјалног или нематеријалног), особље Канцеларије може понудити подносиоцу Пријаве да посредује у склапању пословног аранжмана са институцијама које су заинтересоване за трансфер знања и искуства.

У том случају, Канцеларија са подносиоцем Пријаве склапа уговор којим се дефинишу међусобна права и обавезе, као и расподјела прихода стечена трансфером знања и искуства.

УГОВОР

Члан 9.

Након разматрања пријаве и оцјењивања свих приложених доказа и докумената, Универзитет може предложити подносиоцу Пријаве закључење уговора којим се детаљније уређују права и обавезе уговорних страна (Универзитета у Бањој Луци - Канцеларије за трансфер технологија и подносиоца Пријаве) у поступку правне заштите права интелектуалне својине и у поступку привредног искориштавања заштићеног интелектуалног добра (Анекс 2.).

Стручне послове из претходног става обавља Канцеларија.

Универзитет може да сноси дио трошкова поступка правне заштите и привредног искориштавања интелектуалног добра које је предмет Пријаве, а до настанка прихода како је наведено у члану 20. овог Правилника. Изузетно, Универзитет може сносити све трошкове поступка правне заштите и привредног искориштавања интелектуалног добра.

У случају да уговорне стране не закључе Уговор, проректор рјешењем обуставља поступак.

Члан 10.

Након што закључе уговор из претходног члана овог Правилника, Универзитет задржава право да једнострано раскине уговор ако установи да даље поступање по Пријави није оправдано из економских, моралних или других разлога.

У случају раскида уговора, подносилац Пријаве може даље слободно располагати интелектуалним добром које је било предметом Пријаве.

Члан 11.

Канцеларија по закључењу Уговора спроводи поступак процјене оправданости покретања поступка правне заштите интелектуалног добра, врши анализе и процјењује износ трошкова таквог поступка.

Након окончања процедуре из става 1. овог члана, Канцеларија спроводи поступак процјене привредне вриједности интелектуалног добра које је предмет Пријаве, односно права интелектуалне својине којим се исто може заштитити.

У случају потребе и сложености процјене, Канцеларија може ангажовати спољне експерте.

ПРОЦЕДУРА И РОКОВИ

Члан 12.

Канцеларија је обавезна да поступке процјене из члана 11. овог Правилника заврши у року од 30 дана од дана пријема потпуне у уредне Пријаве. Изузетно, рок се може продужити за највише 15 дана.

Извјештај о спроведеном поступку, заједно са приједлогом за даље поступање са предметом Пријаве (у даљем тексту: Приједлог), Канцеларија доставља Стручној комисији која о истом расправља на редовним/ванредним састанцима за оцјењивање приспјелих и обрађених Пријава.

У случају да Канцеларија у року од 45 дана од дана пријема уредне пријаве не одговори да ли намјерава да покрене поступак правне заштите и да привредно искоришћава интелектуално добро, подносилац Пријаве може надаље слободно располагати истим, с тим да претходно са истим није закључен уговор о његовом ангажману за трансфер знања и искуства за потребе трећих лица.

Члан 13.

На основу примљеног Приједлога Канцеларије, Стручна комисија је обавезна да у року од 30 дана од дана пријема Приједлога изради мишљење о даљем поступању са интелектуалним добром које је предмет пријаве (у даљем тексту: Мишљење), узимајући у обзир став Канцеларије који је изражен у Приједлогу.

Приликом израде Мишљења, Стручна комисија може користити услуге цјелокупног особља Канцеларије и Универзитета, а изузетно и услуге спољних експерата.

Члан 14.

Канцеларија доставља мишљење Стручне комисије Управном одбору Универзитета у Бањој Луци ради доношења коначне одлуке о даљем поступању са интелектуалним добром које је предмет пријаве (у даљем тексту: Одлука), односно заузимања коначног става о томе да ли ће Универзитет спроводити поступак правне заштите и привредног искоришћавања интелектуалног добра.

Одлука Управног одбора Универзитета у Бањој Луци обавезно садржи:

- 1) облик правне заштите који ће се примијенити на интелектуално добро које је предмет пријаве (патент, жиг, индустријски дизајн, ознака географског поријекла, топографија интегрисаног кола, ауторско и сродна права) и на којој територији ће се примјењивати (Босна и Херцеговина, иностранство);
- 2) ко сноси трошкове поступка правне заштите код Института за интелектуалну својину БиХ или неке међународне агенције, и у ком омјеру;
- 3) ко спроводи даљи поступак привредног искоришћавања;
- 4) приједлог о начину даљег спровођења даљег поступка привредног искоришћавања (*spin off*, односно *spin out* или *start up* компанија, закључивање уговора о лиценци или на други начин) као и друге услове привредног искоришћавања, укључујући и приједлог за располагање правима интелектуалне својине.

Члан 15.

Управни одбор Универзитета у Бањој Луци доноси коначну одлуку у року од 30 дана од дана пријема Мишљења. Коначна одлука се обавезно доставља подносиоцу пријаве и Канцеларији.

У случају да Управни одбор Универзитета у Бањој Луци донесе одлуку да се поступак правне заштите не спроводи, координатор Канцеларије доноси рјешење о обустављању поступка и о истом одмах обавјештава подносиоца Пријаве, који може даље слободно располагати интелектуалним добром који је био предмет Пријаве.

У случају негативне одлуке Управни одбор Универзитета у Бањој Луци, Уговор из члана 9. ове Процедуре се аутоматски сматра раскинутим.

У случају негативне одлуке Управног одбора, Канцеларија и Универзитет у Бањој Луци не могу ни на који начин користити или уступати податке о интелектуалном добру које су добили увидом у Пријаву.

ПОСЛОВНА ТАЈНА

Члан 16.

Сви запослени на Универзитету, који на било који начин учествују у поступку након пријема уредне Пријаве, су дужни да чувају као пословну тајну све податке о интелектуалном добру (проналаску) које се пријављује код Канцеларије, као и друге информације до којих дођу у току трајања поступка идентификације, процјене, правне заштите и даљег привредног искориштавања интелектуалне својине, као и у поступку ангажовања подносиоца Пријаве за трансфер знања и искуства за потребе трећих лица.

Уколико неко од запослених прекрши обавезу чувања пословне тајне, одговара за сву штету коју причини, а у складу са законом.

Универзитет је дужан да прибави од свих радника, који на било који начин учествују у поступку који је дефинисан овом Процедуром, потписане изјаве о повјерљивости и чувању пословне тајне.

Лице које подноси Пријаву, односно проналазач, је дужан да податке о интелектуалном добру чува као пословну тајну прије него што буде закључен Уговор из члана 9. овог Правилника, али и након тога, све до окончања поступка правне заштите, уколико би то могло угрозити стицање права интелектуалне својине.

Проналазач може објавити почетну информацију о интелектуалном добру (проналаску) тек након закључења Уговора. Уколико је податке о интелектуалном добру објавио прије подношења пријаве, дужан је то да то и наведе у својој Пријави (вријеме, мјесто и начин објављивања информације).

У случају настанка штете која је посљедица претходне објаве информације о интелектуалном добру, проналазач сноси сву одговорност, а у складу са законом.

ПРИВРЕДНО ИСКОРИШЋАВАЊЕ ИНТЕЛЕКТУАЛНОГ ДОБРА

Члан 17.

Основ за даље привредно искоришћавање заштићене интелектуалне својине, односно интелектуалног добра представља закључени уговор из члана 9. овог Правилника.

Прије него што буде донијета одлука о даљем привредном искоришћавању заштићене интелектуалне својине, Канцеларија спроводи низ различитих активности као што је:

- 1) истраживање свих правних, финансијских, комерцијалних и других елемената који су у вези са привредним искориштавањем предметног интелектуалног добра (*due diligence*);
- 2) израда и анализа, заједно са подносиоцем Пријаве, докумената као што су: финансијски план и плана будуће комерцијализације производа/услуга, израда оквирног пословног плана укључујући оквирни маркетиншки план, и то за све стадијуме привредног искоришћавања;
- 3) оцјена степена ризика, потенцијалног сукоба интереса;
- 4) различите активности које имају за циљ што бољи увид у захтјеве тржишта; пословну едукацију; евентуалну израду прототипа, тестних модела, пробне линије, и слично; ангажовање консултаната и консултантских кућа специјализованих за поједина питања; консултације са привредним коморама, интересним асоцијацијама и представништвима у иностранству; проналазак заинтересованих инвеститора, итд.
- 5) оснивање *spin off* или *start up* друштва, разматрање најповољнијих правних модела и оквира за заједнички подухват (уговор о лиценци, уговор о купопродаји права интелектуалне својине, итд.).

Члан 18.

У случају да се у поступку даљег привредног искоришћавања донесе одлука о оснивању новог привредног друштва у форми *spin off*, односно *spin out* или *start up*, удјели у друштву се одређују посебним уговором између уговорних страна, који је овјерен и закључен код овлаштенног нотара.

Расподјела добити се одређује у оснивачком акту друштва.

Члан 19.

Приходи од привредног искориштавања су сви они приходи који се остваре комерцијалном употребом заштићеног интелектуалног добра, односно права интелектуалне својине, заједнички, од стране Универзитета и носиоца права интелектуалне својине (проналазача), на начин и у омјеру како то договоре посебним уговором из члана 19. овог Правилника.

Добит чини приход из става 1. овог члана умањена за:

- 1) сва пореска и слична давања која су обавезна по закону;
- 2) директне трошкове проналазача, настале у вези са поступком Пријаве интелектуалног добра (путни трошкови, трошкови смјештаја и друге сличне оправдане трошкове);

- 3) директне трошкове Канцеларије, настале у вези са поступком правне заштите (путни трошкови, трошкови таксе и регистрације, трошкови правног и стручног савјетовања и заступања, трошкови превода и слично);
- 4) директне трошкове у вези са привредним искоришћавањем предмета правне заштите (трошкови преговарања и закључења нотарског уговора, консултантски трошкови, трошкови оснивања привредног друштва, маркетиншки трошкови и слично);
- 5) оперативни трошкови Универзитета у фиксном износу од 7% од укупног прихода.

Добит из претходног става се расподјељује између Универзитета у Бањој Луци и носиоца права интелектуалне својине, а према следећој шеми:

Укупан нето приход (КМ)	Удио проналазача (%)	Удио Универзитета (%)
≤ 30.000,00	70	30
30.000,00 – 100.000,00	65	35
≥ 100.000,00	60	40

Ако је право интелектуалне својине, чијим је привредним искориштавањем остварен приход из става 1. овог члана, настало заједничким радом и сарадњом неколико лица, у том случају им припада право на сразмјеран износ у удјелу који према табели из претходног става припада једном проналазачу.

Приход, односно удио који након расподјеле из става 3. овог члана припада Универзитету, искористиће се за подмирење трошкова поступка правне заштите и привредног искоришћавања проналазача, као и за унапређење рада Канцеларије и рада Универзитета у Бањој Луци, те подстицање истраживачког рада и културе иноваторства.

ЕВИДЕНЦИЈЕ

Члан 20.

Канцеларија води евиденцију о интелектуалним добрима која су била предмет Пријаве, на одговарајућим обрасцима. Саставни дио евиденције представљају:

- 1) Пријава,
- 2) Уговор,
- 3) Извјештај Канцеларије,
- 4) Мишљење Стручне комисије,
- 5) Одлука Управног одбора Универзитета у Бањој Луци,
- 6) Елаборат о процјени тржишне вриједности проналазача и потенцијалној привредној искористивости,
- 7) Пријава (Захтјев за признање) код Института за интелектуалну својину БиХ или неке међународне агенције,
- 8) Копија пуномоћи (ако се пријава жига подноси посредством посредника) и
- 9) друга релевантна документација.

Поменута евиденција се чува трајно.

Члан 21.

Саставни дио овог Правилника су:

- 1) Анекс 1 – Рјечник најважнијих појмова и израза;
- 2) Анекс 2 – Уговор о регулисању међусобних права и обавеза у вези са правном заштитом проналаска;
- 3) Образац 1 – Изјава лица која су учествовала у настанку интелектуалног добра (образац за расподјелу прихода)
- 4) Образац 2 – Детаљи свих проналазача и сарадника;
- 5) Образац 3 – Пријава;
- 6) Образац 4 – Извјештај о заштити интелектуалне својине;
- 7) Образац 5 – Извјештај стручне комисије о оправданости (подаци из пријаве);
- 8) Образац 6 –Елаборат о процјени тржишне вриједности проналаска и потенцијалној привредној искористивости.

Члан 22.

Овај Правилник ступа на снагу даном доношења и биће објављен на веб страници Универзитета у Бањој Луци.

**ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ СЕНАТА
РЕКТОР**

Проф. др Станко Станић, с.р.

Рјечник најважнијих појмова и израза:

- 1) **Право интелектуалне својине** – заједнички назив за неколико правних грана, које се могу сврстати у двије групе: ауторско право и сродна права и права индустријске својине.
У ауторско право и сродна права се убрајају: ауторско право, право интерпретатора, право произвођача фонограма, право произвођача видеограма, право произвођача емисије, право произвођача базе података.
У права индустријске својине убрајају се: патентно право, право жига, право заштите ознаке географског поријекла, право заштите индустријског дизајна, право заштите топографије интегрисаних кола, право заштите биљне сорте.
- 2) **Аутор** - физичко лице које је створило дјело. Аутором се сматра лице чије је име и презиме или псеудоним означен на дјелу, док се супротно не докаже.
- 3) **Ауторско дјело** - творевина из области књижевности, науке, умјетности и других области стваралаштва, без обзира на врсту, начин и облик изражавања, а има духовни садржај, одређену форму и оригинална је.
- 4) **База података - Digital Rights Management (DRM)** – збирка засебних података, ауторских дјела или других материјала уређених на систематичан или методичан начин, који су доступни електронским или другим путем. Нови тренд заштите интелектуалне својине који ствара технолошка средства заштите дигиталних ауторских дјела. Сврха заштите је спречавање нелегалне дистрибуције плаћеног садржаја путем интернета.
- 5) **Биљна сорта** - скуп биљних индивидуа у оквиру једне ботаничке класификационе јединице најнижег ранга која се може одредити помоћу изражених карактеристика које потичу од датог генотипа или комбинације генотипова, која се може разликовати од било ког другог скупа биљних индивидуа на основу бар једне од поменутих карактеристика и која се може сматрати хомогеном у погледу погодности да се размножава непромијењена.
- 6) **Дигитални водени жиг / Digital Watermarking** - чине га узорци бита убачени у дигиталну фотографију, аудио или видео запис који садрже информације о ауторском праву на дјелу. Дигитални жигови су направљени да буду потпуно невидљиви, или, у случају аудио записа, нечујни. Могу се препознати само помоћу посебног софтвера.
- 7) **Емисија** - звучни, визуелни или звучни и визуелни садржај који се емитује у форми електричног, електромагнетног или другог сигнала. Предмет заштите је емисија у смислу емитованог радио или ТВ програма.
- 8) **Фонограм** - нематеријално добро које се састоји у запису звука, односно низу звукова. Звук, односно низ звукова који су забиљежени у виду фонограма не морају

бити звучно ауторско дјело, већ могу бити било какав шум, бука, животињски или други природно или вјештачки произведени звукови.

- 9) **Географска ознака поријекла** - географском ознаком региструју се ознаке које означавају да роба потиче са одређене територије, регије или мјеста на тој територији, на којој се одређени квалитет, репутација или нека друга карактеристика робе може довести у везу са њеним географским поријеклом.
- 10) **Индустријски дизајн** - индустријским дизајном штити се изглед цијелог или дијела производа који је нов и чији је индивидуални карактер резултат посебних обиљежја линија, контура, боја, облика, односно материјала производа самог по себи, или његових орнамената.
- 11) **Интегрисано коло** - готов производ или полупроизвод у коме се остварује одређена електронска функција и у коме су елементи, од којих је најмање један активан, и међувезе интегрално формирани у комаду материјала или на комаду материјала, односно и у комаду и на комаду материјала.
- 12) **Искључива лиценца (ексклузивна лиценца)** – лиценца којом се права у потпуности преносе на новог титулара а преносилац лиценце не може користити предмет лиценце нити његове дијелове нити на то може овластити треће лице у оквиру просторног важења лиценце. Ова лиценца може бити корисна када власници права интелектуалне својине не желе сами да користе своја права, јер је за искључиву лиценцу могуће тражити већу новчану надокнаду него за неискључиву. Прије него договоре искључиву лиценцу, власници права морају бити сигурни да сами не желе користити своја права.
- 13) **Издавачки уговор** - уговор којим аутор преноси на издавача право објављивања ауторског дјела штампањем, односно умножавањем.
- 14) **Крипто заштита / Encrypting** - превод података у тајни код. Да би сте прочитали документ заштићен крипто заштитом морате имати приступ тајном кључу или лозинци која вам омогућава дешифровање.
- 15) **Лиценца** - када власник права интелектуалне својине жели да дозволи другима радње које су под његовом контролом као власника, може се уговорити лиценцирање. Лиценца има дејство уговорног споразума и треба да садржи прецизна упутства шта је примаоцу лиценце дозвољено, као и услове кориштења и износ новчане надокнаде која ће бити плаћена даваоцу лиценце (власнику права).
- 16) **Нарушавање квалитета / Compression Quality** - употребљава се за фотографије, аудио и видео записе. Овај софтверски алат умањује оригинални формат и резолуцију дјела, тако да се добије дјело слабијег квалитета него оригинално.
- 17) **Патент** - право којим се штити проналазак из подручја технике, који је нов, који има инвентивни ниво и који се може индустријски примијенити.
- 18) **Мали патент** - право којим се штити нов, индустријски примјенљив проналазак, који има инвентивни ниво који је резултат рада који превазилази рутинско коришћење стања технике од стране стручњака, али нема инвентивни ниво који се

тражи за патент (рјешење које се односи на конфигурацију или конструкцију неког производа или распоред његових саставних дијелова).

- 19) **Пословна тајна / Tradeseecret** - информација која је позната само неколицини људи и чије откривање представља нарушавање повјерења. Пословна тајна је информација или процес који обезбјеђује трговинску предност која је заштићена тиме што се информација чува као тајна.
- 20) **Принудна лиценца** - може се јавити код патената и индустријског дизајна. Њом се не укида искључиво имовинско правно овлаштење аутора да дозволи или забрани кориштење његовог дјела, већ се прописује обавеза аутора да, под разумним условима, прије свега уз разумну надокнаду, дозволи кориштење његовог дјела сваком лицу које то затражи.
- 21) **Произвођач базе података** - лице које је сопственим средствима и у сопственој организацији начинило одређену електронску базу података.
- 22) **Произвођач емисије**- физичко или правно лице које је сопственим средствима и у сопственој организацији начинило емисију. Ово, међутим, не искључује лица која су емисију начинила туђим средствима, уколико су то учинила на сопствену одговорност и уз сопствени економски ризик.
- 23) **Произвођач фонограма** - физичко и правно лице које прво сними звукове извођења или друге звукове.
- 24) **Произвођач видеограма** - лице које је сопственим средствима и у сопственој организацији начинило видеограм.
- 25) **Проналазак** – рјешење одређеног техничког проблема.
- 26) **Топографија** – на било који начин приказан тродимнезионалан распоред елемената, од којих је најмање један активан и међувеза у интегрисаном колу, или такав тродимнезионалан распоред припремљен за производњу одређеног интегрисаног кола.
- 27) **Уговор о преносу имовинских права** - уговор којим се преносе имовинска права интелектуалне својине и који није важећи уколико није потписан од или у име преносиоца права.
- 28) **Умјетници извођачи** - глумци, пјевачи, музичари, плесачи и друга лица која глуме, пјевају, рецитију, декламују, покретима или на други начин изводе књижевна или умјетничка дела. Умјетницима извођачима сматрају се и позоришни режисери, диригенти оркестра и хора, мајстори тона и варијететски и циркуски умјетници.
- 29) **Видеограм** - снимак одређене секвенце слика који може, али не мора бити праћен снимком звука.
- 30) **Водени жиг / Watermarking** - визуелно означава материјал курса заштићен ауторским правом и тиме онемогућава недозвољену употребу ауторског дјела.
- 31) **Жиг / Trademark** – право којим се штити ознака која је у промету; жигом се штити знак који се може графички приказати и који је подобан за разликовање роба,

односно услуга једног учесника у привредном промету од истих или сличних роба, односно услуга другог учесника.

- 32) **Know How** – трансфер знања и искуства (у најширем смислу ријечи), које се у правилу не штити у поступку правне заштите.

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
UNIVERSITY OF BANJA LUKA

Анекс 2.

Број :
Дана:

На основу члана 600. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ", број: 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89 и "Службени гласник Републике Српске", број: 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04) и члана 40. Статута Универзитета у Бањој Луци, закључује се:

У Г О В О Р

О РЕГУЛИСАЊУ МЕЃУСОБНИХ ПРАВА И ОБАВЕЗА У ВЕЗИ СА ПРАВНОМ ЗАШТИТОМ ПРОНАЛАСКА

Закључен дана (*дан, мјесец, година*) у Бањој Луци, између уговорних страна:

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ - КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГИЈА, са сједиштем у: Булевар војводе Петра Бојовића 1А, Бања Лука; којег заступа ректор ....., (у даљем тексту: Канцеларија)

и

....., са сједиштем/пребивалиштем у улици
....., којег заступа директор
(само за правна лица)....., (у даљем тексту: Проналазач).

Члан 1.

Предмет овог Уговора је: регулисање међусобних права и обавеза уговорних страна у поступку правне заштите проналаска..... (у даљем тексту: интелектуално добро) који се покреће код Института за интелектуалну својину БиХ (у случају да се проналазак жели заштити код неке међународне институције, навести њен пуни назив и сједиште).

Члан 2.

Уговорне стране сагласно констатују да се Проналазач обратио Канцеларији са Пријавом за настанак интелектуалног добра, број: ..... од дана ....., којом је покренут поступак идентификације и процјене интелектуалног добра код Канцеларије, а у циљу његове правне заштите и потенцијаног привредног искориштавања.

Уговорне стране су сагласне да је пријава потпуна, уредна и да је поткријепљена пратећим документима, изјавама и образложењима, а које налаже Процедура за рад Канцеларије за трансфер технологија Универзитета у Бањој Луци и поступак правне заштите интелектуалне својине.

Члан 3.

Проналазач гарантује Канцеларији да:

- 1) пријављено интелектуално добро, које је предмет овог уговора, је оригинално и резултат самосталног истраживачког рада лица наведеног/их у Пријави Канцеларији;
- 2) до момента закључивања овог Уговора, није било предмет поступка правне заштите код ниједне домаће или међународне овлаштене институције;
- 3) до момента закључења овог Уговора, није открио неовлашћеним лицима или јавности никакве појединости о интелектуалном добру нити је покренуо било какве преговоре са трећим лицима о продаји или коришћењу интелектуалног добра, а што може значајно утицати на даљи поступак правне заштите и његову пуну комерцијализацију;
- 4) да, након закључења овог Уговора, неће закључити исти или сличан уговор са трећим лицем, а који би третирао исти предмет уговарања.

У случају закључења таквог уговора, уговор између Канцеларије и Проналазача се аутоматски сматра раскинутим, с тим да је Проналазач дужан да Канцеларији надокнади све трошкове који су настали у вези са предметом Уговора и евентуалну штету која је причињена закључењем таквог уговора.

Члан 4.

Проналазач је сагласан да особље Канцеларије:

- 1) има приступ свим документима и информацијама које се односе или су у вези са интелектуалним добром;
- 2) изврши поступак процјене оправданости покретања поступка правне заштите интелектуалног добра, врши анализе и процјењује износ трошкова таквог поступка;
- 3) може извршити прелиминарне процјене привредне вриједности интелектуалног добра, односно права интелектуалне својине којим се исто може заштитити;
- 4) може уступити дио или све информације о интелектуалном добру Стручној комисији и вањским експертима, при чему Канцеларија преузима пуну одговорност за заштиту повјерљивих информација и евентуалну штету која је настала уступањем истих;
- 5) након процјене, може покренути поступак правне заштите код Института за интелектуалну својину БиХ или неке међународне институције и при томе може дати пуномоћ трећем лицу за правно заступање и савјетовање.

Члан 5.

Канцеларија се обавезује да најдаље у року од 45 дана од дана закључења овог Уговора обави све анализе интелектуалног добра и оправданост покретања поступка његове правне заштите, те да о намјери покретања тог поступка обавијести Проналазача.

У случају да Канцеларија у горе поменутом року не обавијести Проналазача да намјерава покренути поступак правне заштите његовог интелектуалног добра, Уговор се аутоматски сматра раскинутим.

Члан 6.

Канцеларија се обавезује да најдаље у року од 105 дана од дана закључења овог Уговора обавијести Проналазача о Одлуци Управног одбора Универзитета у Бањој Луци да ли ће Канцеларија спроводити поступак правне заштите пријављеног интелектуалног добра. Поменута Одлука чиниће саставни дио овог уговора, у форми посебног анекса.

У случају да Канцеларија у предвиђеном року не обавијести Проналазача о горе поменутој Одлуци, Уговор се аутоматски сматра раскинутим.

Члан 7.

Проналазачу се у обавјештењу из члана 6. овог уговора, поред Одлуке Управног одбора, мора обавезно дати и информација о сљедећим елементима:

- 1) облик правне заштите који ће се примијенити на његово интелектуално добро (патент, жиг, индустријски дизајн, ознака географског поријекла, топографија интегрисаног кола, ауторско и сродна права) и обим територијалне примјене (Босна и Херцеговина, иностранство, и слично);
- 2) ко сноси трошкове поступка правне заштите и у ком омјеру;
- 3) ко ће спроводити даљи поступак привредног искоришћавања;
- 4) приједлог о начину даљег спровођења даљег поступка привредног искоришћавања (*spin off*, односно *spin out* или *start up* компанија, закључивање уговора о лиценци или на други начин) као и друге услове привредног искоришћавања, укључујући и приједлог за располагање правима интелектуалне својине.

У случају да Проналазач није задовољан са неким од елемената из Одлуке Управног одбора Универзитета у Бањој Луци, може покренути поступак раскида уговора, али најкасније у року од 15 дана од дана пријема обавјештења Канцеларије и Одлуке Управног одбора из члана 6. овог Уговора.

Члан 8.

Канцеларија задржава право да једнострано раскине овај Уговор ако установи да даље поступање по Пријави Проналазача није оправдано из економских, моралних или других разлога, а најдаље до момента предаје Захтјева за правну заштиту код Института за интелектуалну својину БиХ или неке међународне институције.

Члан 9.

У случају да уговорне стране имају намјеру да договоре заједничко привредно искоришћавање интелектуалног добра које је заштићено, односно привредно искоришћавање права интелектуалне својине, уредиће то посебним уговором, закљученим и овјереним код овлашћеног нотара у Републици Српској.

Члан 10.

Канцеларија се обавезује да ће све послове у вези са поступком правне заштите пријављеног интелектуалног добра обавити у складу са највишим стандардима професионалне и етичке компетенције.

Члан 11.

Особље Канцеларије се обавезује да у случају раскида Уговора неће открити ниједну појединост из Пријаве Проналазача као и самог Уговора, њихов садржај или повјерљиве информације које се односе на проналазак Проналазача, а без његове претходне писмене сагласности.

Члан 12.

У случају промјена околности које значајније утичу на права и обавезе из овог Уговора, уговорне стране ће закључити анекс уговора.

Члан 13.

Евентуалне неспоразуме и спорове који би проистекли из реализације овог Уговора, уговорне стране ће ријешити споразумно, а уколико то не буде могуће, утврђује се надлежност Окружног привредног суда у Бањој Луци.

Члан 14.

Овај Уговор сачињен је у 4 (четири) истоветна примјерка од којих свака уговорна страна задржава по два (2) примјерка.

Проналазач:

.....

За Универзитет:

.....

Ректор
Проф. др Станко Станић

**ИЗЈАВА О ЛИЦИМА КОЈА СУ УЧЕСТВОВАЛА У НАСТАНКУ
ИНТЕЛЕКТУАЛНОГ ДОБРА
(ОБРАЗАЦ ЗА РАСПОДЈЕЛУ ПРИХОДА)**

Попуњава КТТ:
Датум пријема:
Број протокола:
Назив пројекта:
Назив и број патента (уколико постоји патентна пријава):

Напомене:

Овај образац попуњавају сва лица која су активно учествовала и допринијела стварању проналаска.

Универзитет у Бањој Луци и Канцеларија за трансфер технологија позивају истраживаче да се договоре око процедуралне расподеле прихода добијених комерцијализацијом интелектуалног добра, на које свако има право у складу са Процедуром за рад Канцеларије за трансфер технологија Универзитета у Бањој Луци и поступком правне заштите интелектуалне својине.

Од истраживача се захтјева да наведу процентуално учешће у истраживању које ће Канцеларији за трансфер технологија служити као индикатор доприноса сваког од учесника у пројекту. Информације о процентуалној расподјели изнесене у овом обрасцу користиће Канцеларија за трансфер технологија Универзитета у Бањој Луци у преговарању о расподјели прихода са спонзорима који су подржали истраживање које је довело до проналаска (у случају када спонзори захтијевају подјелу прихода).

Информације о процентуалној расподјели изнесене у овом Обрасцу користиће се такође као основа при склапању уговора о расподјели прихода између Универзитета у Бањој Луци и других институција које су учествовале у истраживању.

Ми, доле потписани, слажемо се да појединачни допринос сваког од нас, у горе наведеном пројекту, у вријеме потписивања овог документа износи:

Р.бр.	Име и презиме	Учешће (%)	Потпис	Датум
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

Напомена:

Уколико имате привремени боравак/смјештај/пребивалиште, молимо Вас да Канцеларији доставите своју сталну адресу. О свакој промјени адресе (укључујући и промјену адресе електронске поште) потребно је хитно обавијестити Канцеларију на _____ (имејл особе из КТТ-а) уз наглашавање назива пројекта и броја протокола.

ДЕТАЉИ СВИХ ПРОНАЛАЗАЧА И САРАДНИКА

<i>Име и презиме</i>	
<i>ЈМБГ</i>	
<i>Факултет/Институт/Организација</i>	
<i>Функција/Звање</i>	
<i>Имејл</i>	
<i>Адреса</i>	
<i>Датум</i>	
<i>Потпис</i>	

<i>Име и презиме</i>	
<i>ЈМБГ</i>	
<i>Факултет/Институт/Организација</i>	
<i>Функција/Звање</i>	
<i>Е-mail</i>	
<i>Адреса</i>	
<i>Датум</i>	
<i>Потпис</i>	

<i>Име и презиме</i>	
<i>ЈМБГ</i>	
<i>Факултет/Институт/Организација</i>	
<i>Функција/Звање</i>	
<i>Имејл</i>	
<i>Адреса</i>	
<i>Датум</i>	
<i>Потпис</i>	

<i>Име и презиме</i>	
<i>ЈМБГ</i>	
<i>Факултет/Институт/Организација</i>	
<i>Функција/Звање</i>	
<i>Имејл</i>	
<i>Адреса</i>	
<i>Датум</i>	
<i>Потпис</i>	

<i>Име и презиме</i>	
<i>ЈМБГ</i>	
<i>Факултет/Институт/Организација</i>	
<i>Функција/Звање</i>	
<i>Имејл</i>	
<i>Адреса</i>	

<i>Датум</i>	
<i>Потпис</i>	

<i>Име и презиме</i>	
<i>ЈМБГ</i>	
<i>Факултет/Институт/Организација</i>	
<i>Функција/Звање</i>	
<i>Имејл</i>	
<i>Адреса</i>	
<i>Датум</i>	
<i>Потпис</i>	

<i>Име и презиме</i>	
<i>ЈМБГ</i>	
<i>Факултет/Институт/Организација</i>	
<i>Функција/Звање</i>	
<i>Имејл</i>	
<i>Адреса</i>	
<i>Датум</i>	
<i>Потпис</i>	

<i>Име и презиме</i>	
<i>ЈМБГ</i>	
<i>Факултет/Институт/Организација</i>	
<i>Функција/Звање</i>	
<i>Имејл</i>	
<i>Адреса</i>	
<i>Датум</i>	
<i>Потпис</i>	

Бањој Луци, дана .....

М.П. _____
(потпис подносиоца пријаве)

ПРИЈАВА

Попуњава подносилац пријаве:

НАЗИВ ДОБРА:	
---------------------	--

Подносиоц пријаве

Име:	
Презиме:	
ЈМБГ:	
Адреса:	
Телефон:	
Имејл	

Попуњава особље КТТ:

Датум пријема:		
Број протокола:		
Тип добра:	<i>Патент</i>	☐
	<i>Жиг</i>	☐
	<i>Дизајн</i>	☐
	<i>Ауторско право</i>	☐
	<i>Технолошко знање</i>	☐
	<i>Софтвер</i>	☐
	<i>База података</i>	☐
	☐ <i>Остало (навести):</i>	

ИЗЈАВА

Под пуном кривичном и моралном одговорношћу, изјављујем да су информације из овог Обрасца тачне и потпуне према мом најбољем знању и вјеровању. У случају да се за информације докаже да нису тачне и потпуне, у потпуности сносим одговорност за

давање нетачне и непотпуне информације и тиме ослобађам Канцеларију за трансфер технологија Универзитета у Бањој Луци за сваку могућу штету која може настати због нетачне или непотпуне информације потраживане овим Обрасцем.

Информације изнесене у овом обрасцу користиће Канцеларија за трансфер технологија Универзитета у Бањој Луци за процјену власништва над правима интелектуалне својине, могућих захтјева трећих лица над тим правима и обавеза према спољним спонзорима, као и за процјену евентуалног посредовања Канцеларије у трансферу знања и искуства. Нетачни или непотпуни подаци могли би довести до спора, смањења или губитка прихода од комерцијализације, или до проглашења пријаве за одобравање патента неважећом.

У Бањој Луци, дана _____

Потпис подносиоца

_____
(име и презиме)

ИЗВЈЕШТАЈ О ЗАШТИТИ ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ**1. НАЗИВ ПРОНАЛАСКА**

Назив пројекта		
Српски језик		
Енглески језик		
Тип добра		
Датум пријема		
Број протокола		
Назив клијента		
Тип клијента	ПРАВНО ЛИЦЕ	ФИЗИЧКО ЛИЦЕ
Процијењена вриједност пакета		
Аутор		
Остали аутори		

2. ИСТОРИЈАТ РАЗВОЈА ПРОНАЛАСКА

Навести историјат развоја проналаска познат КТТ.

--

3. КРАТКИ САЖЕТАК ПРОНАЛАСКА

Навести основне техничке податке о сврси проналаска.

--

4. НОВА СВОЈСТВА ПРОНАЛАСКА

Навести основна својства проналаска с аспекта заштите и комерцијализације.

--

5. БУДУЋИ РАЗВОЈ

Навести могућности будућег и даљег развоја проналаска.

--

6. ЕКОНОМСКИ УЧИНЦИ ПРОНАЛАСКА

Навести економске ефекте који могу настати комерцијализацијом предметног проналаска. Уколико је могуће, дати предвиђања за првих 5 година експлоатације проналаска.

--

7. ЦИЉНЕ ГРУПЕ ЗА КОМЕРЦИЈАЛИЗАЦИЈУ ПРОНАЛАСКА

Навести циљне групе које ће имати директну и индиректну корист од комерцијализације проналаска. Квантификовати што је могуће прецизније, број чланова циљне групе који ће имати користи од предметног проналаска.

<i>Циљна група</i>	<i>Директна корист</i>	<i>Индиректна корист</i>	<i>Број</i>

8. ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ

--

У Бањој Луци, дана _____

Извјештај поднио:

_____
(име и презиме)

ИЗВЈЕШТАЈ СТРУЧНЕ КОМИСИЈЕ О ОПРАВДАНОСТИ**ПОДАЦИ ИЗ ПРИЈАВЕ**

Датум подношења пријаве:		
Број протокола:		
Назив добра:		
Тип добра:		
Прва пријава:	Да	Не
Ако се пријава поново подноси, навести разлог претходног одбијања		

ПОДАЦИ О ПОДНОСИОЦУ ПРИЈАВЕ

Подносилац:	Физичко лице
Име и презиме:	
ЈМБГ:	
Адреса:	
Телефон:	
Факс:	
Имејл:	
Веб:	

ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ

--

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

р.бр.	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ		Потпис
1.		Предсједник	
2.		Члан	
3.		Члан	
4.		Члан	
5.		Члан	

М.П.

**ЕЛАБОРАТ О ПРОЦЈЕНИ ТРЖИШНЕ ВРИЈЕДНОСТИ ПРОНАЛАСКА И
ПОТЕНЦИЈАЛНОЈ ПРИВРЕДНОЈ ИСКОРИСТИВОСТИ**

1. Подаци о подносиоцу

Подносилац:	
Име и презиме:	
ЈМБГ:	
Адреса:	
Телефон:	
Факс:	
Имејл:	
Веб:	

2. Полазиште (background) проналаска

2.1. Настанак идеје и проналаска

Описати настанак идеје која је довела до проналаска. Описати настанак проналаска – чија идеја, да ли је идеја оригинална или је проналазак унапређење постојеће идеје?

2.2. Визија и сврха проналаска

Који проблем рјешава проналазак? Колико је проналазак актуелан?

3. Детаљи о проналаску

3.1. Опис постојећег стања прије комерцијализације проналаска

Описати стање у области прије комерцијализације проналаска – који су то уочени недостаци? Да ли је постојао сличан производ у вријеме настајања проналаска? Да ли је проналазак оригиналан?

3.2. Технички детаљи проналаска

Описати техничке детаље проналаска који улази у поступак заштите.

3.3. Опис доприноса проналаска комерцијализацијом

Описати допринос проналаска комерцијализацијом, односно како ће проналаском бити ријешени уочени недостаци/проблеми? Због чега баш тај проналазак може да ријеши уочене недостатке/проблеме?

4. Тржишна оправданост заштите и комерцијализације

4.1. Тржиште набаве

Описати тржиште које је потребно осигурати ради комерцијалне израде проналаска. Која су то добра и услуге потребни за комерцијализацију проналаска? Да ли постоје добављачи и гдје?

4.2. Тржиште продаје

Описати циљне групе проналаска, могућности пласмана и продаје. Да ли постоји тржиште за проналазак? Колико је тржиште? Гдје се налази? Колики број чланова циљне групе ће имати користи од проналаска?

4.3. Процијена економске исплативости и оправданости

Направити процијену економске исплативости проналаска.

4.4. SWOT анализа

Начинити кратку SWOT анализу за проналазак

S	
W	
O	
T	

5. Финансијски елементи

5.1. Инвестиције прије заштите и комерцијализације

Навести инвестиције начињене прије отпочињања процеса заштите и комерцијализације од стране проналазача (аутора) и сарадника. Да ли је проналазак добио неко финансирање од стране јавног или приватног сектора?

5.2. Инвестиције до пуне комерцијализације проналаска

Навести инвестиције потребне за пуну комерцијализацију проналаска. Дати минималну, оптималну и идеалну процијену потребних средстава.

5.3. Трошкови пословања

Навести пожељни модел и трошкове пословања по остваривању поступка заштите и отпочињања комерцијализације.

--

5.4. Израчун амортизације

Навести законски оквир за израчунавање амортизације за проналазак, као и стопу амортизације, с планом амортизације током периода након остваривања поступка заштите и отпочињања комерцијализације.

--

5.5. Пројекција токова средстава и економске ефикасности

Начинити план пројекције токова средстава и економске ефикасности проналаска након отпочињања процеса комерцијализације проналаска. Посебну пажњу обратити на односе са КТТ/УНИБЛ као партнером.

--

6. Закључна оцјена

Напишите генерално размишљање и закључак о процјени тржишне вриједности и потенцијалној привредној искористивости проналаска.

--

Прилози

У прилог елаборату доставити шеме, цртеже, текстове и друге прилоге који могу бити од користи за елаборирање процјене тржишне вриједности и потенцијалне привредне искористивости проналаска. Сваки прилог нумерисати римским бројем ради лакшег евидентирања.